

Resultat av tillsynsprogrammet för småbarns-pedagogiken 2023

Regionförvaltningsverket i Södra Finland
Regionförvaltningsverket i Östra Finland
Regionförvaltningsverket i Lappland
Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland
Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland
Regionförvaltningsverket i Norra Finland

Tillstånds- och tillsynsverket för
social- och hälsovården Valvira

Utgivare

Undervisnings- och kulturväsendet

Resultat av tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken 2023

30.1.2024

Regionförvaltningsverket i Södra Finland
Regionförvaltningsverket i Östra Finland
Regionförvaltningsverket i Lappland
Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland
Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland
Regionförvaltningsverket i Norra Finland

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira

Regionförvaltningsverkens publikationer 228/2024

ISSN: 2343-3132 (webbpublikation)

ISBN -

2024

KUVAILULEHTI

Aluehallintovirastojen julkaisuja 228/2024

Tekijät Etelä-Suomen aluehallintovirasto Itä-Suomen aluehallintovirasto Lapin aluehallintovirasto Lounais-Suomen aluehallintovirasto Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto Pohjois-Suomen aluehallintovirasto Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto Valvira		Julkaisuaika 30.1.2024	
		Toimeksiantajat(t)	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Varhaiskasvatuksen valvontaohjelman tulokset 2023			
Tiivistelmä Aluehallintovirastot ja Valvira ovat laatineet varhaiskasvatuksen valvontaohjelman, jonka mukainen suunnitelmallinen valvonta on aloitettu vuoden 2020 alussa. Vuoden 2023 painopistealueina ovat olleet lakimuutosten toimeenpanon ohjaus sekä esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen valvonta. Näiden lisäksi painopistealueina ovat olleet lupamenettely, valvontaosaaminen, omavalvontasuunnitelma sekä lapsen oikeus tukeen. Aluehallintovirastot ovat vuoden 2023 aikana antaneet informaatio-ohjausta, järjestäneet täydennyskoulutuksia ja ohjaustilaisuuksia sekä laatineet ohjeistuksia lakimuutosten toteuttamiseen ja valvontaohjelman painopistealueisiin liittyen. Valvira on keväällä 2023 selvittänyt yksityisten perhepäivähoitajien omavalvontasuunnitelmien toteutumista lähettämällä kaikkiin kuntiin kyselyn omavalvontasuunnitelmien laatimisesta, ohjauksesta ja valvonnasta. Aluehallintovirastot ovat syksyllä 2023 selvittäneet, miten lapsen oikeus esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen toteutuu. Kyselyyn vastasi 284 kuntaa. Kyselyyn vastanneista kunnista seitsemässä ei järjestetä esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta. 77 kunnassa järjestetään esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen lisäksi aamu- ja iltapäivätoimintaa tai muuta vastaavaa toimintaa.			
Asiasanat varhaiskasvatus, valvonta, lupamenettely, valvontaosaaminen, täydentävä varhaiskasvatus, omavalvontasuunnitelma, lapsen oikeus tukeen			
ISSN (painettu) -	ISBN (painettu) -	ISSN (verkkopainettu) 2343-3132	ISBN (verkkopainettu) -
Kokonaissivumäärä 15		Kieli ruotsi	Hinta -
Julkaisija Lapin aluehallintovirasto		Paino -	

INFORMATIONSSIDA

Regionförvaltningsverkens publikationer 228/2024

Sammanställd av Regionförvaltningsverket i Södra Finland Regionförvaltningsverket i Östra Finland Regionförvaltningsverket i Lappland Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland Regionförvaltningsverket i Norra Finland Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira	Utgivningsdatum 30.1.2024		
	Uppdragsgivare		
	Datum för tillsättandet av organet		
Publikationens titel Resultat av tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken 2023			
Referat Regionförvaltningsverken och Valvira har utarbetat ett tillsynsprogram för småbarnspedagogiken. Tillsynen enligt programmet har inletts i början av 2020. Tyngdpunkten under 2023 har varit att ge vägledning om verkställandet av ändringarna i lagen samt att övervaka den småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen. Utöver det här har fokus legat på tillståndsförfarandet, tillsynskompetensen, planen för egenkontroll och barns rätt till stöd. Under 2023 har regionförvaltningsverken gett vägledning, ordnat fortbildningar och tillställningar där vägledning getts samt upprättat anvisningar om tillämpningen av ändringarna i lagen och om tillsynsprogrammets fokusområden. Valvira har våren 2023 utrett om de privata familjedagvårdarna har upprättat planer för egenkontroll genom att skicka en enkät till alla kommuner om hur planerna upprättas och övervakas och om dithörande styrning. Hösten 2023 utredde regionförvaltningsverken hur barns rätt till småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen tillgodoses. Enkäten besvarades av 284 kommuner. Sju av de kommuner som besvarade enkäten ordnar inte kompletterande småbarnspedagogik. I 77 kommuner ordnas det utöver kompletterande småbarnspedagogik även förmiddags- och eftermiddagsverksamhet eller motsvarande verksamhet.			
Ämnesord småbarnspedagogik, tillsyn, tillståndsförfarande, tillsynskompetens, kompletterande småbarnspedagogik, plan för egenkontroll, barns rätt till stöd			
ISSN (tryckt) -	ISBN (tryckt) -	ISSN (webbpublikation) 2343-3132	ISBN (webbpublikation) -
Sidantal 15	Språk svenska	Pris	
Utgivare Regionförvaltningsverket i Lappland		Tryckeri	

Innehåll

1	Tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken	6
2	Genomförande av tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken och resultaten 2023	6
2.1	Tillståndsförfarandet	7
2.2	Tillsynskompetens	7
2.3	Småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen	8
2.4	Plan för egenkontroll	9
2.5	Barns rätt till stöd	10
2.6	Övrig vägledning och tillsyn av regionförvaltningsverken	11
3	Sammanfattning och reflektioner kring resultaten av tillsynsprogrammet 2023	13

1 Tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken

Regionförvaltningsverken och Valvira har tillsammans utarbetat ett rikstäckande tillsynsprogram för småbarnspedagogiken. Tillsynen enligt programmet har inletts i början av 2020. I programmet beskrivs de centrala principerna för tillsynen över småbarnspedagogik och de normer och den praxis som styr verksamheten. I programmet fastställs också för respektive år de områden som den proaktiva styrningen och rådgivningen särskilt ska inriktas på. Utfallet av programmet följs upp och utvärderas två gånger per år i en uppföljningsgrupp med representation från regionförvaltningsverket och Valvira.

Syftet med det riksomfattande tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken är att ge modeller för en enhetlig styrning och tillsyn av småbarnspedagogiken. Tillsynsprogrammet gäller i huvudsak regionförvaltningsverkens och Valviras styrning och tillsyn. Kommunens skyldighet att utöva tillsyn och kommunens uppgifter i anslutning till tillståndsprocessen för privata serviceproducenter har beskrivits i två publikationer. Den ena av dem "Handbok för tillsynen över privat småbarnspedagogik - Handbok för kommunens tillsynsmyndighet" är fortfarande i bruk. Målet är att de kommuner där det finns privat serviceproduktion ska fullgöra sin egen tillsynsskyldighet.

Utgångspunkten för tillsynsprogrammet har varit att tillsynen i allt större utsträckning ska bygga på proaktiva metoder och att tillsynen ska ha ett starkare kundfokus. De tillsynsmyndigheter som anges i lagen om småbarnspedagogik ska utöva tillsyn i första hand genom att tillhandahålla anordnaren av småbarnspedagogik den handledning och rådgivning som behövs. Målet med handledningen och rådgivningen är att småbarnspedagogiken ska hålla hög kvalitet och följa bestämmelserna samt att minska antalet anmärkningar och klagomål på småbarnspedagogiken.

Resultaten av tillsynsprogrammen för småbarnspedagogiken åren 2020–2022:

- [Resultat av tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken 2020](#)
- [Resultat av tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken 2021](#)
- [Resultat av tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken 2022](#)

Riksomfattande tillsynsprogram för småbarnspedagogiken 2023–2025 (uppdaterat 1.1.2024):

- [Riksomfattande tillsynsprogram för småbarnspedagogiken 2023–2025](#)

2 Genomförande av tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken och resultaten 2023

Tyngdpunkten för det riksomfattande tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken har under 2023 varit att ge vägledning om verkställandet av ändringarna i lagen samt att övervaka den småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen. Utöver det här har fokus legat på tillståndsförfarandet, tillsynskompetensen, planen för egenkontroll och barns rätt till stöd. Utöver de

överenskomna tyngdpunkterna enligt programmet övervakar och vägleder regionförvaltningsverken kommunerna och privata serviceproducenter planmässigt och proaktivt. Regionförvaltningsverken utövar också tillsyn och gör inspektionsbesök vid uppdagade missförhållanden.

2.1 Tillståndsförfarandet

Från och med den 1 januari 2023 ska privata daghem ha tillstånd av regionförvaltningsverket. I och med lagändringen ska en ny serviceproducent ansöka om tillstånd innan verksamheten inleds. Verksamheten kan inte inledas förrän tillstånd har beviljats. Även för redan verksamma daghem ska tillstånd sökas under övergångsperioden på fyra år (1.1.2023–31.12.2026).

Regionförvaltningsverken har våren 2023 gett ut handboken "Tillstånd för privat småbarnspedagogik" som riktar sig till serviceproducenter och kommunala tillsynsmyndigheter. Handboken beskriver detaljerat tillståndsplikten för den privata småbarnspedagogikens daghemsverksamhet 1.1–31.12.2023.

Under året har regionförvaltningsverken gett vägledning och ordnat fortbildningar samt ordnat kliniker om privat småbarnspedagogik och tillstånds- och anmälningsförfarandena samt samarbets- och handledningsmöten om tillstånd för privat småbarnspedagogik:

- Regionförvaltningsverken har gett vägledning per telefon eller e-post sammanlagt 527 gånger.
- Regionförvaltningsverken har ordnat fem samarbets- och handledningsmöten för privata serviceproducenter. Dessutom har Valvira och regionförvaltningsverken ordnat fyra riktade samarbets- och handledningsmöten för privata serviceproducenter.
- Under året har regionförvaltningsverken ordnat tre kliniker om privat småbarnspedagogik och tillstånds- och anmälningsförfarandena. I klinikerna deltog sammanlagt 177 personer.
- Hösten 2022 ordnade undervisnings- och kulturministeriet och regionförvaltningsverken en utbildning om lagändringarna gällande privat småbarnspedagogik och att privat daghemsverksamhet blir tillståndspliktig från och med 1.1.2023. Inspelningen av utbildningen har varit tillgänglig under 2023.

Under 2023 fick kommuner och privata serviceproducenter vägledning om tillståndsplikten för privat småbarnspedagogik sammanlagt 539 gånger.

2.2 Tillsynskompetens

Den privata småbarnspedagogiken övervakas förutom av regionförvaltningsverken och Valvira även av kommunen. Om kommunen lägger märke till problem inom den privata serviceproduktionen i sitt område ska den omedelbart inleda styrning och tillsyn. Kommunen ska försäkra sig om att den

privata småbarnspedagogiken motsvarar den nivå som krävs av motsvarande kommunala verksamhet. Om kommunen i sin tillsyn enligt lagen om småbarnspedagogik blir varse om brister eller missförhållanden ska den också underrätta regionförvaltningsverket eller Valvira om dem och vilka åtgärder kommunen vidtagit.

En av tyngdpunkterna i tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken har 2023 varit att stärka kommunernas tillsynskompetens. Regionförvaltningsverket har gett ut publikationen [Handbok för tillsynen över privat småbarnspedagogik](#) som riktar sig till de kommunala tillsynsmyndigheterna. Handboken syftar till att stödja de kommunala tillsynsmyndigheterna i deras övervakning av privat småbarnspedagogik. Handboken beskriver hurudant kunnande som behövs för tillsynen, vad som avses med tillsyn över småbarnspedagogik och vad som ingår i den kommunala tillsynsmyndighetens uppgifter. Vidare beskriver den hur tillsynen kan genomföras på ett högklassigt sätt.

Under året har regionförvaltningsverken gett vägledning och ordnat fortbildning om tillsynskompetensen. Kommunernas tillsynskompetens har stärkts genom totalt 17 träffar och handledningsmöten för dem som övervakar den privata småbarnspedagogiken. I den finskspråkiga utbildningen "Viranomaisvalvonta varhaiskasvatuksessa" deltog 473 personer och i motsvarande utbildning på svenska 59 personer.

2.3 Småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen

Kommunen ska ordna avgiftsfri förskoleundervisning för barn året före läroplikten (4 § i lagen om grundläggande utbildning 628/1998). Utöver förskoleundervisningen har barn rätt att delta i kompletterande småbarnspedagogik på morgonen innan förskoleundervisningen börjar och/eller på eftermiddagen efter förskoleundervisningen (12 § i lagen om småbarnspedagogik 540/2018).

Regionförvaltningsverkens utvärdering av basservicen 2021 gällde bland annat förskoleundervisningen och den kompletterande småbarnspedagogiken. Utvärderingen visade att det år 2021 fanns regionala och kommunala skillnader i ordnandet av förskoleundervisning och kompletterande småbarnspedagogik.

Regionförvaltningsverken har hösten 2023 skickat en enkät till alla kommuner på finländska fastlandet om hur småbarnspedagogiken som kompletterar förskoleundervisningen är ordnad. Syftet med enkäten var att utreda hur barns rätt till småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen tillgodoses, hur kommunerna informerar om den kompletterande småbarnspedagogiken och om alla barn får kompletterande småbarnspedagogik på finska, svenska eller samiska. Enkäten gällde både kommunal och privat småbarnspedagogik och besvarades av 284 kommuner. Sju av de kommuner som besvarade enkäten ordnar inte kompletterande småbarnspedagogik. I 77 kommuner ordnas det utöver kompletterande småbarnspedagogik även förmiddags- och eftermiddagsverksamhet eller motsvarande verksamhet.

Enligt svaren har kommunerna informerat om den kompletterande småbarnspedagogik som avses i lagen om småbarnspedagogik. Vårdnadshavarna har informerats på flera olika sätt, t.ex. på kommunernas webbplatser, med personliga

brev, när förskoleeleverna kommer för att bekanta sig med förskolan, i Wilma/Daisy, per e-post, på infotillfällen, i servicehandledning och i tidningen.

Sju av de kommuner som besvarade enkäten ordnar inte kompletterande småbarnspedagogik. I 77 kommuner ordnas det utöver kompletterande småbarnspedagogik även förmiddags- och eftermiddagsverksamhet eller motsvarande verksamhet.

På basis av enkätsvaren har regionförvaltningsverken inlett tillsyn över de kommuner

- som inte besvarat enkäten
- som inte ordnar kompletterande småbarnspedagogik
- där det för förskoleelever utöver kompletterande småbarnspedagogik enligt lagen om småbarnspedagogik även ordnas förmiddags- och eftermiddagsverksamhet eller motsvarande verksamhet.

2.4 Plan för egenkontroll

Bestämmelser om upprättande av en plan för egenkontroll finns i lagen om småbarnspedagogik (48 §). Valvira utfärdade 2021 en föreskrift om egenkontrollen och en ny föreskrift den 1 augusti 2023. Blanketten för egenkontrollplanen och tillhörande anvisning har uppdaterats i samband med den nya föreskriften. Föreskriften om egenkontroll gäller privata daghem och privata familjedagvårdare. Hösten 2023 ordnades fortbildning om uppdatering av egenkontrolldokumentet.

Eftersom privata familjedagvårdare måste ha en plan för egenkontroll för att säkerställa att småbarnspedagogiken uppfyller kraven har Valvira våren 2023 skickat en enkät till alla kommuner i Finland om egenkontrollen av privat familjedagvård. I enkäten frågades om kommunerna har övervakat att planer för egenkontroll upprättats inom den privata familjedagvården och om planerna är offentligt framlagda. Enkätens syfte var också att säkerställa att de privata familjedagvårdarnas planer för egenkontroll följer Valviras föreskrift.

Enkäten besvarades av 213 kommuner och svarsfrekvensen var 72 %. I 93 av de kommuner som besvarade enkäten finns det sammanlagt 665 privata familjedagvårdare. Totalt deltog 2 426 barn i småbarnspedagogik som tillhandahölls av privata familjedagvårdare.

Av kommunerna som besvarade enkäten uppgav 84 % att de hade kontrollerat att de privata familjedagvårdarna hade upprättat planer för egenkontroll. 16 % av kommunerna uppgav att de privata familjedagvårdarna inte hade planer för egenkontroll eller att planerna inte var fullständiga. 33 % av kommunerna uppgav att planerna finns offentligt framlagda. Den privata familjedagvårdens planer för egenkontroll har uppdaterats regelbundet i 59 kommuner.

Av kommunerna som besvarade enkäten uppgav 16 % att de privata familjedagvårdarna inte hade planer för egenkontroll eller att planerna inte var fullständiga. 33 % av kommunerna uppgav att planerna finns offentligt framlagda.

Av enkätsvaren framgick att handledning och rådgivning till privat familjedagvård i kommunerna sköts av tjänsteinnehavare med varierande titlar. I regel var det en direktör eller chef för småbarnspedagogik som ansvarade för övervakningen. I flera kommuner ansvarade också en daghemsföreståndare eller en chef för familjedagvård för uppgiften.

I enkäten frågades huruvida riskerna som hänför sig till ensamarbete har tagits i beaktande när planen för egenkontroll gjorts upp. Kommunerna har diskuterat riskerna tillsammans med de privata familjedagvårdarna i samband med upprättandet av planerna. Av svaren framgick att exempelvis vikariearrangemangen har beskrivits i planen för egenkontroll hos 50 % av de privata familjedagvårdarna i de kommuner som besvarade enkäten.

64 % av de privata familjedagvårdarna använde Valviras blankettmall. Flera kommuner uppgav att de privata familjedagvårdarna uppdaterar det dokument de använder utgående från Valviras föreskrift. Enligt enkätsvaren används också gemensamma, regionalt utarbetade blanketter som baserar sig på Valviras blankettmall. I regel förutsätts det att planen för egenkontroll till tillämpliga delar är färdig innan verksamheten inleds. Dock uppgav endast 75 % av kommunerna att de har kontrollerat att planen har färdigställts inom tre månader efter att verksamheten inletts. 63 % av kommunerna som besvarade enkäten uppgav att planerna för egenkontroll har uppdaterats regelbundet och att de är aktuella.

Enkäten kartlade också om kommunerna har upprättat planer för övervakningen av den privata familjedagvården. 60 % av kommunerna som svarade uppgav att de har en plan, medan 23 % uppgav att planen är under arbete.

2.5 Barns rätt till stöd

Barn som deltar i småbarnspedagogik har rätt till allmänt, intensifierat eller särskilt stöd på det sätt som bestäms i lagen om småbarnspedagogik. Ändringen av lagen om småbarnspedagogik som stärker barns rätt till stöd trädde i kraft den 1 augusti 2022. För intensifierat eller särskilt stöd eller stödtjänster till ett barn ska anordnaren av småbarnspedagogik utan dröjsmål fatta ett förvaltningsbeslut som baserar sig på en bedömning av stödbehovet. Omprövning av ett beslut om intensifierat eller särskilt stöd eller beslut om stödtjänster får begäras hos regionförvaltningsverket inom 30 dagar från delfåendet av beslutet.

Under 2023 fick regionförvaltningsverket 11 begäranden om omprövning av beslut om stöd eller stödtjänster för ett barn. Ordmandet av stöd för barn har därtill behandlats i 5 % av de tillsynsärenden och i 9 % av de klagomålsärenden som avgjorts.

Under 2023 har regionförvaltningsverken gett vägledning om stöd inom småbarnspedagogiken totalt 50 gånger per telefon och e-post.

Regionförvaltningsverken har dessutom ordnat fem fortbildningar om stödet för barn och om förvaltningsbeslut. Fortbildningarna samlade totalt 428 deltagare.

2.6 Övrig vägledning och tillsyn av regionförvaltningsverken

Tillsynsmyndigheterna utövar proaktiv tillsyn med betoning på vägledning bland annat genom att ordna regionala tillställningar, arbetsmöten och styrningsbesök. Regionförvaltningsverken gav under 2023 vägledning per telefon och e-post totalt 1 346 gånger och ordnade sammanlagt 103 tillställningar där vägledning gavs (34 på plats och 69 på distans).

Utöver den förebyggande vägledningen och arbetet inom ramen för tillsynsprogrammet tyngdpunktsområden avgjorde regionförvaltningsverken under 2023 sammanlagt 125 tillsynsärenden. Tillsyn på tillsynsmyndighetens initiativ kan inledas via olika kanaler. Regionförvaltningsverket kan inleda tillsyn med anledning av missförhållanden exempelvis på basis av en anmälan om missförhållanden eller till följd av anmälningsskyldigheten för personalen inom småbarnspedagogik. Tillsynsmyndigheten får inspektera anordnarens och serviceproducentens småbarnspedagogiska verksamhet samt de verksamhetsställen och lokaler som används för verksamheten. Under året gjorde regionförvaltningsverken sammanlagt 29 inspektionsbesök, av vilka 23 var föranmälda och sex oanmälda. Tabell 1 visar antalet beslut och inspektioner inom tillsynen över småbarnspedagogik per regionförvaltningsverk.

Under 2023 avgjorde regionförvaltningsverken 125 tillsynsärenden.

I tabellerna nedan används RFV som förkortning för Regionförvaltningsverket.

Svenska enheten för bildningsväsendet är en specialenhet vid Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland som övervakar den svenskspråkiga småbarnspedagogiken. I fråga om den svenskspråkiga småbarnspedagogiken fattades 11 tillsynsbeslut och gjordes ett inspektionsbesök. Tillsynen över den svenskspråkiga småbarnspedagogiken ingår i sammandragen för Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland.

Tabell 1. Regionförvaltningsverkens tillsyn 2023

	RFV Södra Finland	RFV Östra Finland	RFV Lapp-land	RFV Syd-västra Finland	RFV Västra och Inre Finland	RFV Norra Finland	TOT.
Antal tillsynsbeslut	35	16	6	20	40	8	125
Antal inspektionsbesök	4	0	4	14	6	1	29

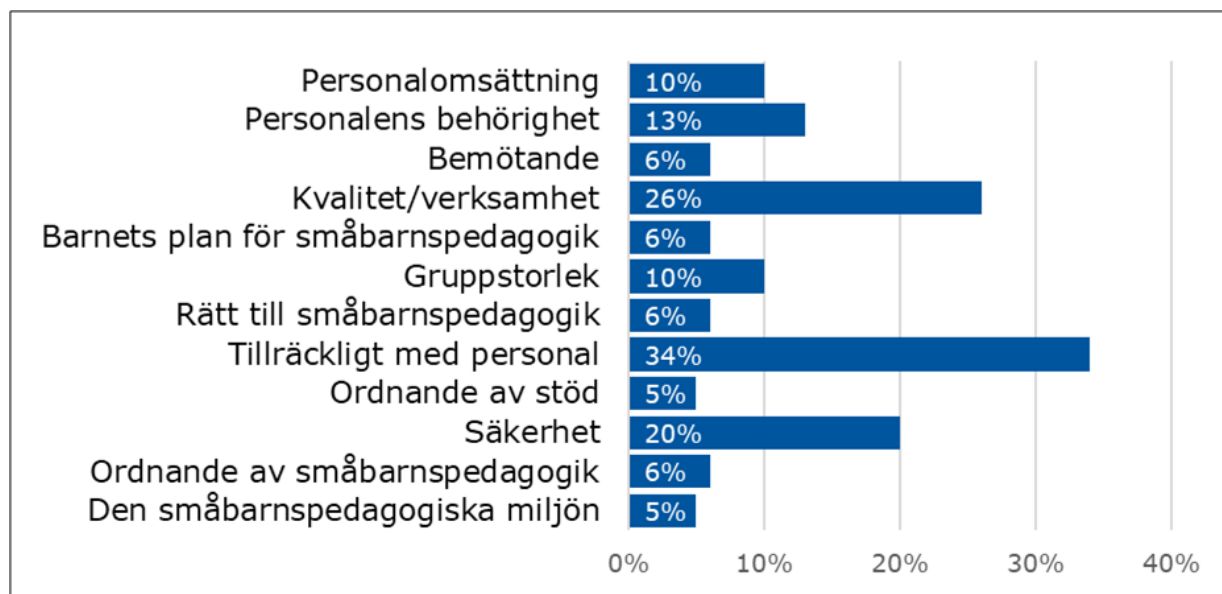
16 % av regionförvaltningsverkens tillsynsbeslut till en anordnare eller privat producent av småbarnspedagogik innehöll ett uppmärksamgörande, 11 % en anmärkning och 4 % ett föreläggande. I 36 % av tillsynsärendena fanns inte anledning till åtgärder. Regionförvaltningsverken har dessutom överfört 33 % av de inkomna tillsynsärendena till kommunen för behandling. Tabell 2 visar vilka åtgärder de tillsynsärenden som regionförvaltningsverken avgjort har lett till.

Tabell 2. Åtgärder i avgjorda tillsynsärenden per regionförvaltningsverk

	RFV Södra Finland	RFV Östra Finland	RFV Lapp-land	RFV Syd-västra Finland	RFV Västra och Inre Finland	RFV Norra Finland	Alla RFV
Inga åtgärder	49 %	38 %	33 %	30 %	30 %	25 %	36 %
Överförs som ett tillsynsärende till kommunen	46 %	44 %	0 %	0 %	33 %	63 %	33 %
Uppmärksamgörande	6 %	13 %	50 %	50 %	5 %	13 %	16 %
Anmärkning	0 %	6 %	17 %	5 %	28 %	0 %	11 %
Föreläggande	0 %	0 %	0 %	15 %	5 %	0 %	4 %

De tillsynsärenden som avgjordes 2023 gällde bland annat huruvida det finns tillräckligt med personal, småbarnspedagogikens kvalitet, missnöje med daghemmets verksamhet, den småbarnspedagogiska miljös säkerhet, personalens behörighet och gruppstorlekar. Figur 1 visar de olika teman som behandlades i tillsynsärendena. Figuren innehåller inte sådana teman som det funnits mindre än 5 % av. I ett tillsynsärende har man även kunnat behandla flera olika teman, vilket gör att de avgjorda ärendenas teman sammantaget överstiger 100 %.

Figur 1. Teman för avgjorda tillsynsärenden

3 Sammanfattning och reflektioner kring resultaten av tillsynsprogrammet 2023

Tyngdpunkten för tillsynsprogrammet för småbarnspedagogiken har under 2023 varit att ge vägledning om verkställandet av ändringarna i lagen samt att övervaka den småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen. Utöver det här har fokus legat på tillståndsförfarandet, tillsynskompetensen, planen för egenkontroll och barns rätt till stöd.

Under året har regionförvaltningsverken gett vägledning, ordnat fortbildningar och tillställningar där vägledning getts samt upprättat anvisningar om tillämpningen av ändringarna i lagen och om tillsynsprogrammets fokusområden, men även om andra aktuella teman.

Kommuner och privata serviceproducenter har under året erbjudits heltäckande vägledning om tillståndsplikten för privat småbarnspedagogik. Ett av regionförvaltningsverkens mål har varit att säkerställa en smidig övergång till tillståndsförfarandet. Regionförvaltningsverken har snabbt och med mångsidiga metoder svarat på både lagändringen och serviceproducenternas behov av vägledning. Regionförvaltningsverkens bedömning är att övergången till tillståndsförfarandet har förlöpt väl.

En av programmets tyngdpunkter under året har varit att stärka kommunernas tillsynskompetens. Enligt den uppfattning regionförvaltningsverken har fått varierar kommunernas tillsynspraxis och tillsynskompetens. Den privata småbarnspedagogiken övervakas förutom av regionförvaltningsverken och Valvira även av kommunen. Kommunen ansvarar för att säkerställa att privat småbarnspedagogik uppfyller samma nivå som krävs av kommunal verksamhet. Kommunens tillsynsmyndighet har rätt att inspektera ett privat daghems verksamhet och dess

lokaler. Regionförvaltningsverken poängterar också att kommunen ska underätta regionförvaltningsverket eller Valvira om brister eller missförhållanden som kommunen upptäckt i sin övervakning samt om vilka åtgärder den vidtagit.

Våren 2023 utredde Valvira om de privata familjedagvårdarnas planer för egenkontroll har upprättats i enlighet med Valviras föreskrift. Utifrån resultaten poängterar Valvira att kommunerna ska övervaka att alla privata familjedagvårdare till tillämpliga delar upprättar planer för egenkontroll redan innan de inleder sin verksamhet. Planen ska färdigställas inom tre månader från det att verksamheten har inletts. Kommunerna ska även säkerställa att de blanketter som används motsvarar Valviras föreskrift. Familjedagvårdaren ska hålla planen för egenkontroll offentligt framlagd och följa upp hur den förverkligas.

Regionförvaltningsverken har hösten 2023 undersökt hur barns rätt till småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen tillgodoses. Resultaten av undersökningen visade att alla kommuner inte ordnar kompletterande småbarnspedagogik. I flera kommuner ordnas det utöver kompletterande småbarnspedagogik även förmiddags- och eftermiddagsverksamhet eller motsvarande verksamhet. Regionförvaltningsverken poängterar att alla förskoleelever har rätt till sådan kompletterande småbarnspedagogik som avses i lagen om småbarnspedagogik.

Regionförvaltningsverken har gett vägledning och ordnat fortbildningar om barns rätt till stöd och om upprättande av förvaltningsbeslut. Utifrån den kontakt som tagits med regionförvaltningsverken kan konstateras att vägledningen och fortbildningarna upplevs som nödvändiga. Ett av småbarnspedagogikens mål är att identifiera barnets individuella behov av stöd och, när det uppkommit behov av stöd, ordna ett ändamålsenligt stöd inom småbarnspedagogiken. För intensifierat eller särskilt stöd eller stödtjänster ska ett förvaltningsbeslut fattas utan dröjsmål.

Tillståndsförfarandet, tillsynskompetensen och planen för egenkontroll kommer att utgöra fokusområden i arbetet enligt tillsynsprogrammet även under 2024. Regionförvaltningsverken och Valvira har dessutom beslutat att tillsynen under 2024 och 2025 även ska gälla huruvida behörighetskraven uppfylls eftersom det på senare tid har diskuterats om det finns tillräckligt med personal som uppfyller behörighetskraven. Detta har även märkts i anmälningar om missförhållanden till regionförvaltningsverket.

Regionförvaltningsverket i Lappland

Rovaniemi

2024